

Satranç

Kıvanç Çefle [btsatranc@tubitak.gov.tr

41. Dünya Satranç Çözme Şampiyonası

41. Dünya Satranç Çözme Şampiyonası
8-9 Ağustos 2017 tarihlerinde
Almanya'nın Dresden
kentinde yapıldı.
Ulusal takımların katıldığı
yarışmada Polonya birinci,
Büyük Britanya ikinci,
Almanya üçüncü oldu.

Bu şampiyonalar
Dünya Satranç
Kompozisyonu Kongresi'nin
bir yan etkinliği olarak
1977'den beri yapılıyor.
Daha önceleri
Dünya Satranç Federasyonu
(FIDE) tarafından
düzenlenen etkinliğin
organizasyonunu artık
Dünya Satranç Kompozisyonu
Federasyonu
(WFCC, *World Federation for
Chess Composition*)
üstlenmiş durumda.
Bu yarışmalarda katılımcılara
çeşitli satranç problemi
kategorilerinden
üçer problem soruluyor ve
bunları belirli bir süre içinde
çözmeleri isteniyor.
Örneğin son şampiyonada
üç adet iki hamlelik
problem için yirmi dakika
süre tanındı.

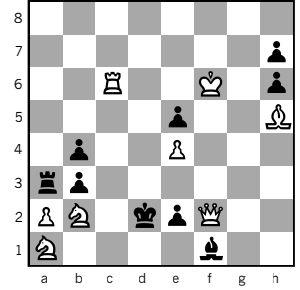
Diğer oturumlarda
üç adet üç hamlelik problem
(altmış dakika),
üç adet dört ya da daha çok
hamleli satranç problemi
(80 dakika) ve
üç etüt (100 dakika) verildi.
Yarışmacılara ayrıca
yardımlı mat ve "self mate"
(beyazın kendi kendini
mat ettirdiği bir problem türü)
kategorilerinde
problemler de soruldu.

Biz size son şampiyonada
sorulan iki hamlelik
problemleri sunacağız.
Sakin bir yere çekilin,
eğer satranç takımınız varsa
pozisyonları dizin ve
bakın bakalım
yirmi dakikada kaçını
doğru olarak çözebileceksiniz
ya da hepsini
çözmek için ne kadar
zaman harcayacaksınız?

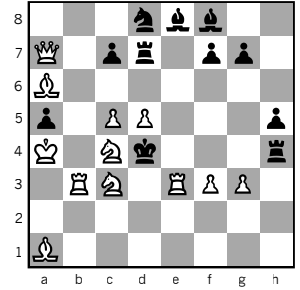
Çözümler
yazının sonunda.

Diyagram 1

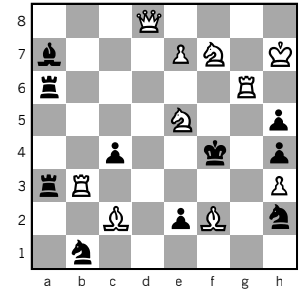
İki hamlede mat

Diyagram 2

İki hamlede mat

Diyagram 3

İki hamlede mat

* * *

Dönüşü Muhteşem Oldu mu?

Geçtiğimiz haftalarda satranç dünyası bomba gibi bir haberle sarsıldı: Yıl boyunca yapılan beş turnuva dizisinden oluşan ve dünyanın en iyi oyuncularının katıldığı “Grand Chess Tour”un organizatörleri eski şampiyon, yaşayan efsane Garry Kasparov’un satranca geri döneceğini açıkladı! Kasparov, bu büyük satranç olayının ABD’nin Saint Louis şehrinde yapılacak olan “Yıldırım ve Hızlı Satranç Turnuvası” ayağında oynayacaktı.

Kimilerine göre yaşamış en güçlü satranç oyuncusu olan Kasparov, Karpov’u yenerek 1984’te dünya satranç şampiyonu olmuş, unvanını 2000’de kendi öğrencisi Kramnik’e kaptırmıştı. Buna rağmen önemli birçok turnuva kazanarak Elo sıralamasında dünyanın bir numarası olmayı sürdürmüştü. 2005’te de satrancı bırakmıştı. Kasparov o zamandan beri bazı yıldırım satranç maçları ve simültane gösteriler haricinde, aktif satrancın dışındaydı.

Satrançseverler Kasparov’un Saint Louis’de ne yapacağını merakla bekledi. Kendisinin heyecanı da attığı tweetlerden belliydi:

“Taşların nasıl hareket ettiğini hatırlayıp hatırlamadığımı görmeye hazırım! Hatırlamıyorsam tekrar emekliye ayrılacağımı ilan edebilecek miyim?”

“Turnuvanın yaş ortalamasını yükseltip ortalama kuvvet derecesini düşürecek gibi görünüyor!”

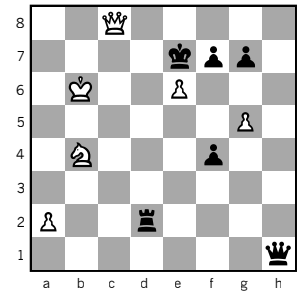
Sonunda turnuva 14-19 Ağustos tarihleri arasında oynandı.

Sonuç: Kasparov, hızlı satrançta 3,5/9, yıldırım satrançta da 9/18 puan alarak on yarışmacı arasında sekizinci oldu. Kasparov’un altın çağını yeniden yaşayacağını bekleyenler biraz hayal kırıklığına uğradı tabii. Yorumcular 54 yaşındaki Kasparov’un açılış kuramı bilgisinin en üst düzeyde olduğunu, ama sık sık zaman darlığı yaşadığı değerlendirmesini yaptı. Ayrıca yaş faktörünü de unutmamalı. Rakiplerinin çoğu ondan çok daha gençti.

Şimdi Kasparov’un bu turnuvada David Navara’ya karşı beyazlarla oynadığı bir oyundan dramatik bir pozisyon sunacağız. Kasparov bu oyunda kazanma fırsatını birçok kez kaçırdı. Her iki tarafın da karşılıklı olarak birer piyonunun c8 ve h1’de vezire yükseldiği bir oyun sonundan sonra Diyagram 4 olarak gösterilen pozisyon ortaya çıktı:

Diyagram 4

Kasparov-Navara
Saint Louis, 2017

Kasparov burada 49. Vc7+ ile beraberliği sağlayabilirdi. Ama kazanacağını düşünüyordu ve **49. Ac6+?** oynadı. Muhtemelen Navara’nın tek seçeneğinin 49. ... Şd6 olduğunu ve bunun ardından 50. Vd7 ile mat edeceğini hesaplamıştı. Ama Navara’nın hamlesi şok etkisi yarattı:

49. ... Vxc6+! 50. Vxc6 [50. Şxc6 Kc2+] **50. ... Kd6!** ve koca Kasparov terk etti.

Sadeleşmeden sonra siyahın f4 piyonu coşkuyla birinci yataya koşacaktı.

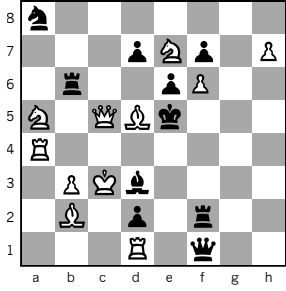
Şu satranç zor zanaat, Kasparov için bile.

Ayın soruları

41. Dünya Satranç Çözme Şampiyonası'nda sorulan üç hamlelik problemler aşağıda sizi bekliyor.

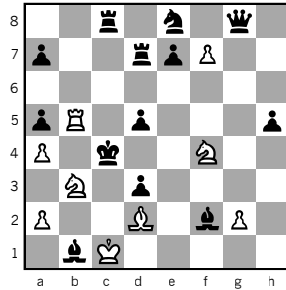
Kolay gelsin.

Diyagram 5

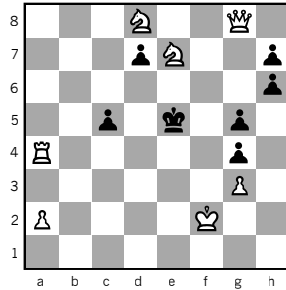
Üç hamlede mat

Diyagram 6

Üç hamlede mat

Diyagram 7

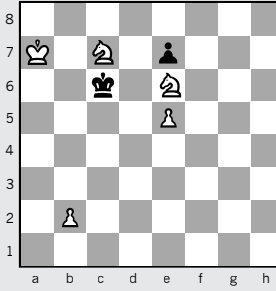

Üç hamlede mat

Geçen Sayıda Sorulan Ayın Soruları'nın Çözümleri:

Diyagram 8

J. Hendel, 1859

Beş hamlede mat

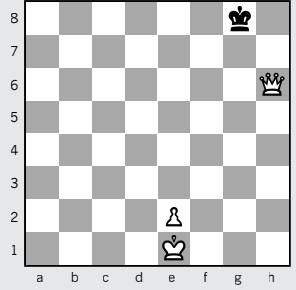
Çözüm:

1. e4 Şa4
2. e5 Şa3
3. e6 Şa4
4. e7 Şa3
5. e8=K! Şa4
6. Va8 mat.

Beyaz beşinci hamlesinde kale yerine vezir çıksaydı oyun hemen pat olurdu.

Diyagram 10

Pal Benko, 1973

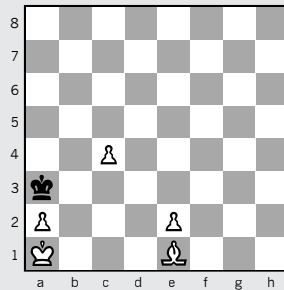
Yedi hamlede mat

Çözüm:

1. b4 Şd7
2. b5 Şc8
3. b6 Şd7
4. b7 Şc6
5. b8=A mat

Diyagram 9

Mikola Parhomenko, 2003

Altı hamlede mat

Çözüm:

1. Vf6! Şh7
2. e4 Şg8
3. e5 Şh7
4. e6 Şg8
5. e7 Şh7
6. e8=A Şg8
7. Vg7 mat

Bu Sayıda Sorduğumuz 41. Dünya Satranç Çözme Şampiyonası Problemlerinin Çözümleri

Diyagram 1

(Gyula Neukomm, 1930-31).

Bu problem uğraştırmış olabilir. Bir çok kişi siyahın daha baştan zugzwang'da olduğunu görmüştür sanıyorum. Şöyle ki, eğer sıra beyazda değil de siyahta olsaydı siyah ne oynarsa oynasın pozisyonunda bir zayıflık ortaya çıkacak ve beyaz bundan yararlanarak hemen mat edecekti.

Örnek:

1. ... Ka8 2. Axb3 mat ya da

1. ... b3xa2 2. Kc2 mat. Ama ne yazık ki sıra beyazda ve siyahı zugzwang'da tutacak bir hamlesi yok. Anahtar hamle beklenmeyen türden ve mevcut dengeleri tamamen alt üst ediyor.

Çözüm:

1. Ac4+!

Beyaz zugzwang stratejisini tümüyle terk edip basitçe şah çekiyor. Şimdi şah nereye giderse gitsin onu bekleyen bir mat var:

1. ... Şc3 (ya da d3) Ve3 mat;

1. ... Şc1 Ve1 mat;

1. ... Şd1 Vxf1 mat

Diyagram 2

(Arthur F. Mackenzie, 1905).

Mackenzie'nin kurgu dünyasında özel bir yeri var. İlerleyici bir göz hastalığı nedeniyle 35 yaşında görme yetisini tamamen kaybetmiş. Ama buna rağmen birbirinden güzel problemler yaratmaya devam etmiş. İşte bu da onlardan biri.

Çözüm:

1. Aa3!

(tehdit: 2. Ac2 mat).

Şimdi:

1. ... Şxc3+ Ae4 mat;

1. ... Kd6+ c6 mat;

1. ... Ke7+ c6 mat;

1. ... Kxd5+ Acb5 mat;

1. ... Kh2 Ke4 mat

Diyagram 3

(Efim Rukhlis, 1963).

Novotny temasının işlendiği karmaşık mekanizmalı bir problem. Novotny temasında beyaz bir taş, bir siyah filin ve kalenin hareket doğrultularının kesişim noktasında feda ediler ve bu iki taş birbirinin yolunu kesmeye zorlanır. Karışık mı oldu? Çözümü görünce daha iyi anlayacaksınız.

Çözüm:

1. Kgb6!

Taş fedası ile kesişim noktası b6'da siyah fil ve kale birbirinin yolunu kesmeye zorlanıyor.

Eğer

1. ... Fxb6 2. Ag6 mat;

1. ... Kxb6 1. Vd4 mat.

Bu problemin özelliği yalancı çözümler olması.

Örneğin:

1. Vb6?

cazip bir anahtar hamle gibi görünüyor.

Çünkü burada da çalışır durumda bir Novotny mekanizması var:

1. ... Fxb6 Kf6 mat ve 1. ... Kxb6 2. Fe3 mat.

Ama 1. ... Ag4! matı önlüyor.

Diğer yalancı çözümler

1. Fb6? ve 1. Kbb6?

sırasıyla 1. ... Af3!

ve 1. ... Kd3! ile reddediliyor.